

Leto XVIII.

Štev. 43.

Uredništvo in uprava se nahajata v Kranju štev. 173.

Telefon štev. 73.

Naročnina polletno 20 Din, četrtletno 10 Din

Izhaja vsako soboto

Gorenjec

Dopise sprejema uredništvo do torka zvečer. Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Za odgovor priložite znamko

Tednik za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Vprašanje nogavice

Narodno gospodarstvo sodobnosti je v najtesnejši zvezi z denarnimi zavodi najrazličnejših vrst. Stanje teh denarnih zavodov je zrcalo blagostanja najširših ljudskih slojev. Naši zavodi so sicer solidni, ali ta slika, kakor je lepa, še ni prava. Zavodi so v plačilnih težkočah, čeprav ne po lastni krivdi. Dolžniki teh denarnih zavodov so v plačilnih težavah zaradi zelo neugodnih gospodarskih razmer. Ker ti dolžniki ne vračajo posojil, ne vplačujejo obresti, trpe seveda celo upniki, ki ne morejo priti do lastnih vlog, trpe oni, ki bi za napredek gospodarstva rabili posojila, a jih ne dobe, trpi država, ker ni likvidnega denarja niti za plačevanje davkov.

V tej težki gospodarski dobi pa se obnavlja vprašanje nogavice. Nogavica je bila največjega pomena v časih, ko še ni bilo denarnih zavodov, zlasti zadržug. V tej dobi je nogavica gospodarila vasi in tudi daljni okolici. Nogavica je bila bolj mogočna kot vsak svetni oblastnik. Nogavica in sodni boben sta se sprehajala roko v roki. Doba črnih bukev je bila to.

Kakor so denarni zavodi v sedanosti zrcalo in prava slika ljudskega blagostanja, tako je bila nogavica taka slika v dobi črnih bukev.

Nogavica je šla zadnja desetletja v pozabljenost. Zlasti pri nas Slovencih je nogavica zginila v pozabljenost in boben je šel z njo vred pod streho. Moda v denarstvu — tudi tu se da o modi govoriti — pa je nogavico spet temeljito povečala in tudi njen ljubimec boben je ponosno stopil na plan. Nogavica se je z bobnom vred odpočila in danes bije boj z denarnimi zavodi. Nogavica hoče vladati, nogavica se hoče uveljaviti na denarnem trgu in v celokupnem gospodarstvu. Nogavica terja zase ne samo oblast nad gospodarstvom, ampak zahteva tudi zadostitve za vse veliko ponižanje zadnjih desetletij, ko so jo denarni zavodi, zlasti zadruga, tako neusmiljeno potisnili v kot in jo zavrgli. Tega nogavica ne pozabi in zmede v svetovnem gospodarstvu so nogavico tako pozivile, da je z bobnom vred mogočno stopila iz podstrešja na široko mednarodno cesto.

Tudi pri nas — ne samo po svetu — je nogavica košalo zagospodarila. Nogavica pa še danes ne nudi take slike, kot so to v stanju denarni zavodi. Nogavica rada komandira, ali to tako, da ne dovoli vpogleda v svojo veliko moč. Nogavica je tajnost, pa naj bo v slovenski vasi, vojvodinskem mlinu ali pri pariškem bankirju. Nogavica se zvija in se opleta okrog žrtev, kakor pač mora.

V naši državi bomo imeli priliko spoznavati v malem vsaj pomen nogavice te dni. 15. november in 15. december sta dva določena termina, ko naj vsaj glede naših kmečkih gospodarstev nogavica v malem pokaže svoj obraz. To je nogavica kmečkih dolžnikov denarnih zavodov. Ta nogavica ni sicer najbolj mogočna in se daleč daleč skriva za drugimi nogavicami. Vendar pa bo ta nogavica prisiljena pokazati svoj pomen. Nastala bo slika položaja našega kmetijskega stanu. Videli bomo prav do-

ločno potom denarnih zavodov, kakšna je posamezna nogavica. Prepričani smo, da bo mnogo nogavic prav do dna praznih. Taka nogavica lastniku in upniku ne bo v veselje in tudi narodno gospodarstvo se je ne more veseliti. Druga nogavica bo nekaj tehtala. Njena vsebina pa ni taka, da bi mogla igrati vlogo bahate nogavice. Njen lastnik bo iz nje jemal to, kar rabi nujno za kritje svojih obvez. Iz teh nogavic bo razvidno, koliko je kako gospodarstvo s pomočjo posojil le napredovalo. Čim več bo takih gospodarstev, bolj bodo veseli upniki in narodni gospodarji. Na dan bodo pa prišle tudi mogočne, prav natrane nogavice. To so nogavice spekulantov s tujim denarjem. Te nogavice bodo najbolj čutile silo 15. novembra in 15. decembra, kajti njihova vsebina se bo po zakonu morala zmanjšati vsaj začasno in dolžni znesek bo šel v blagajne upnika in skozi te blagajne se bo poživil denarni trg in s tem tudi splošno gospodarstvo. Kriza denarstva in gospodarskega razmaha se bo omilila. Škoda, velika škoda, da niso datumi določeni še za mnogo večje nogavice, kot pa bodo te dni prišle na dan! Ko bodo tudi te nogavice vprežene v voz celokupnega narodnega gospodarstva, tedaj bo denarni trg rešen težav. Nogavice, ki se šopirijo bahato v mestih, v Franciji in Švici, bi takoj bile v stanju priboriti zmago denarnim zavodom, ki jih pač še zaenkrat rušijo. Za te nogavice bo treba tudi nastaviti datume.

Nogavice kmečkih dolžnikov pa ne bodo pomembne samo za posameznika in posamezni denarni zavod. Iz vplačil, ki so pač prisilna, se bo lahko videlo, kje so dolžniki bili sploh v stanu plačati in kje ne. Tako bomo dobili sliko premoženjskega stanja po celi državi.

Kakor čitamo te dni v časopisju in kakor se glase splošna poročila, nekatere pokrajine z lahkoto odplačujejo dolgove, druge pokrajine pa le z največjimi težavami izročajo denar, ki bi ga še dolžniki krvavo potrebovali v svojih gospodarstvih. Nogavica dolžnikov bo slika blagostanja kmetov po državi. Narodni gospodar in politik se bo moral iz teh podatkov marsikaj poučiti. Slika bo lahko kačipot za davčno moč države, bo navdilo politikom, kje primanjkuje denarja. Po tej sliki bo mogoče revne pokrajine tako obdavčiti, da jih davki ne bodo gospodarsko ugonobili; v kraje, kjer manjka gotovine in je za posojila veliko zanimanje, ker jih rabijo za organizacijo in obnovo gospodarstva, bo treba nakazati gotovino iz bogatejših krajev, kjer ni tako potrebna gotovina in ni zanimanja za gospodarski razmah.

Kot iz vsega tega vidimo, je nogavica zelo velikega pomena za obnovo narodnega in državnega gospodarstva. Tako bo vsaj nekaterim nogavicam odvzet vsaj deloma oderuški in vladajoči delokrog. S tem pa je vprašanje nogavice načeto. Mi smo prepričani, da se bo razčiščevanje vprašanja velikih nogavic, prav do vrha natrpanih in varno spravljjenih, lepo nadaljevalo, in da bomo vsaj začeli reševati krizo, ko so jo drugod že dejali z nogavicami zavito med staro ša-

ro. Kakor hitro bo končno rešeno vprašanje nogavic, se bo spet začelo živahno gospodarsko delo in se bomo tudi gospodarsko zato prav hitro okrepili. V interesu poštenih dolžnikov, upnikov, denarnih zavodov, celokupnega narodnega gospodarstva je tedaj zelo potrebno, da se vprašanje nogavice korenito in naglo reši, saj smo po nepotrebnem in v veliko gospodarsko škodo itak že zapravili leta in je že v tem času nastala škoda neprecenljiva. Naša gospodarska politika naj gre tedaj radi narodnega blagostanja za ciljem, da gre »štumpf« spet v kot, kamor spada, denar pa naj kroži med delavoljnimi in podjetnimi ljudskimi sloji.

DELAVSTVO

Delavske organizacije

Današnji čas je doba gospodarskega liberalizma. Kapital zahteva neomejeno svobodo tako glede trga in konkurence, kakor tudi glede pridelovanja blaga. Najhujše je zaradi načel gospodarskega liberalizma udarjeno delavstvo.

Delavstvo ni več enakopraven faktor v gospodarstvu, ampak le pripomoček za delanje profitov. Ponižano je v vrsto strojev. Minili so časi, ko je kapitalist še upoštevanja vrednega pomočnika, ki je s svojo pridnostjo omogočal njemu dober gospodarski položaj in napredek. Dandanašnji je po kapitalistovem mnenju delavec lahko hvaležen, če dobi od njega borno skorjico kruha, da sredi

Kakor ob vsaki reakciji se je tudi v tem primeru dvignila v delavstvu zavest lastne moči in vrednosti dela. Čim bolj je kapital stiskal delovno ljudstvo, tem bolj so se temu začele odpirati oči in spoznavati je začelo, da je ono tisto, ki s svojim delom reže kruh kapitalistu in mu kopiči zaklade bogastva. Dvignili so se veliki duhovi, ki so oznanili delavstvu svobodo in vero v moč njegovih rok.

Delavstvo se je začelo organizirati. Začelo je boj proti vsemogočnosti kapitala. V tem boju je delavstvo — kakor je v vsakem boju — doživljalo zmage in poraze. V boju za pravično stvar je mnogokrat tekla delavska kri, borci za enakopravnost delavstva so polnili ječe in umirali v pregnanstvu. Po vojni se je stanje delavstva nekoliko zboljšalo. Dobili smo delavske zakone, ki so stiskano delovno ljudstvo vzeli v varstvo pred neomejenim izkoriščanjem kapitala.

V Jugoslaviji je bil izdan zakon o zaščiti delavcev l. 1922. Ta zakon dovoljuje delavstvu, da se združuje v organizacije za zaščito svojih gospodarskih, kulturnih in moralnih interesov (§ 35). Razen tega imamo še zakon o inspekciji dela in obrtni zakon, ki urejata delavske razmere.

Za delavstvo je nad vse važna določba o delavskih organizacijah. Zakonodajavec se je zavedal, da za izboljšanje

delavskega položaja ne zadostuje samo zakon, ampak da je treba pred vsem sodelovanje delavstva samega. Da je to res, lahko sami vidimo. V tovarnah, kjer ni močne delavske organizacije, so delavske razmere skrajno slabe. dočim si močna organizacija lahko pribori za današnji čas skoraj nesluten položaj (za zgled pogledjmo samo Jesenice!).

Težko je dandanes delavcu samemu iti k tovarnarju in zahtevati za pošteno plačilo. Navadno dobi za odgovor: »Če vam ni všeč, pa pojdite!« Vse drugače pa bo tovarnar odgovoril, če bo prišel k njemu zastopnik organiziranih delavcev. V tem primeru tovarnar ne bo uporabil zgornjega odgovora, ker se bo predobro zavedal, kaj pomeni za tovarno nekaj sto delavcev in v kolike desetisoče bo šla škoda, če po njegovi krivdi delavstvo tovarno zapusti in gre z dela.

Zakon vsebuje tudi določbo o sklepanju kolektivnih pogodb. Neorganizirano delavstvo kolektivne pogodbe sploh ne more sklepati. Za izboljšanje delavskega položaja pa so kolektivne pogodbe nujno potrebne. Organizacija pogodb lahko zahteva, kakor hitro ima včlanjenih večino, t. j. 60% delavstva.

Poglejmo danes v delavske vrste! Mi delavci samo zdihujemo nad težkimi razmerami in krivicami. Zdihujemo in obupujemo, mesto da bi se zavedli svoje moči in se organizirali v močno organizacijo in tako svoje obupno stanje z vztrajnim bojem zboljšali. Nikar ne mislimo, da bo kapitalist zaradi našega jamranja in prosjačenja oz. beračenja le za paro izboljšal naše plače. Le odločen nastop strnjene delavstva bo dosegel zboljšanje našega položaja. Otresimo se suženjskega duha in mesto njega naj pride v nas delavska zavednost. V nas naj pride ponos in zavest, da delovno ljudstvo s svojim delom in znojem drži svet na tečajih, in da ga vrže s tečajev, če popuste roke delavstva. Kakor hitro se bomo zavedli svoje moči in dejstva, da smo enakovreden faktor v gospodarstvu, nas bo tudi kapital začel upoštevati in ne bo več daleč čas, ko bo naš položaj tak, da se nam ne bo več treba boriti za skorjico kruha, da se rešimo smrti od glada, ampak bomo za pošteno delo dobili pošteno plačilo in si ustvarili dostojno eksistenco.

Delavci, naša edina rešitev je: **strokovna organizacija.** V strnjjenih vrstah si bomo priborili boljši kruh!

Za katero organizacijo se bomo odločili? Ne za tako, ki ji je boj za delavstvo samo na jeziku in bojevitih besedah, v praksi pa delavstvo izdaja ali dela kompromise s kapitalom ter delavstvo samo razceplja — v tako organizacijo ne bomo šli. Organizirali se bomo v tisto strokovno organizacijo, o kateri vemo, da delavstva ne izdaja ali izrablja v sebične nedelavske namene, ampak se vztrajno in nesebično bori do zadnjega za delavstvo, katera z njim zmaga ali propade! Dobro premislimo, kam bomo šli, da ne bomo kruto razočarani, kakor so bili že toliki pred nami!

Tone Fajfar.

Socialnost krščanstva

Učimo se pravega krščanskega socializma od prvih kristjanov!

Sv. Bazilij Veliki piše: »Nič se ne dovoljuje sili bogastva, vse se pripogiba sili bogastva, vse se pripogiba pred njegovim tiranstvom... Kaj nisi pohlenež ali ropar? Kar ti je bilo dano v oskrbo, zahtevaš zase kot lastnino? Lačnemu pripada kruh, ki ga zadržuješ, golemu obleka, ki jo hraniš v zabojih in omarah, bosonogemu čevlji, ki plesni pri tebi, potrebnemu denar, ki ga imaš zakopanega.«

Gregor Nazianski: »Ti pa, kristjan, spominjaj se prvotne enakosti in ne misli na poznejšo razliko, spoštuj samega sebe, torej revne!«

Ambrozij: »Narava daje vsem vse skupno. Bog je v resnici ustvaril vse stvari, ki jih vsi skupno uživajo in da je zemlja skupna lastnina vseh. Narava je torej ustvarila pravo skupnosti, nasilnost je napravila iz nje pravo zasebne lastnine...«

Avguštin: »Zasebna lastnina povzroča prepir, sovraštvo, neslogo, vojno, vstaje, male in velike grehe, umor. Radi česa vse to nastane? Radi tega, ker obstoja zasebna lastnina... Vzdržimo se torej, bratje, zasebne lastnine ali vsaj pohlepnosti, če se že ne moremo odpovedati lastnini.«

Kdo more najti v teh besedah cerkvenih učiteljev le sled o »kapitalističnem« krščanstvu? F.

Tedenske novice

Kranj napreduje

Kranjski pridobitni krogi so se v zadnjem času kar med seboj kosali, kdo ima več smisla za lepoto. Kljub veliki gospodarski krizi se niso strašili poiskati sredstev in napraviti, kar se pač danes napraviti zna in zmore.

Tako je veletrgovec Ig. Andrašič svoji hiši dal še eno nadstropje in novo fasado, ki pride sedaj z Jelenovim hotelom do učinkovite veljave in lepote. Dela je izvršila tv. J. Slavec & Ko. grdb. dr. v Kranju, ki se je s tem delom postavila. Pa tudi manufakt. trgovec F. Krobot je dal svojo hišo prav lepo preurediti. Poleg fasade je tudi novo in moderno preuredil izlozbe. Dela gredo h koncu in ko bo še hodnik pred hišo gotov, bo ta hiša z novimi izlozbami prav moderna in lepa. Še ne končana so pa dela v Dr. Sabotyjevi hiši, kjer tv. Slavec & Ko. iz starega lokala napravljajo novi lokal in kakor slišimo — namerava g. Dr. Saboty nato tudi v istem stilu preurediti lokal, v katerem se sedaj nahaja tv. Božič, ki radi ukinitve trgovine ta lokal opusti. Čim bosta oba lokala zgotovljena, bo ta hiša ena najlepših trgovskih hiš v Kranju. Izostati pa seveda ne sme tudi nova fasada na tej hiši.

Poleg teh glavnih in vidnih novih del, se ne sme prezreti tudi drugih, ki so jih ravno tako z vso ljubeznijo in razpoložljivimi sredstvi njih gospodarji napravili.

Nas vse to prav veseli, saj se je tudi brezdolnost omejila. Posebno nas pa tudi veseli, da so postali naši občinski možje bolj aktivni in občina za mestno hišo na glavnem trgu gradi prvo javno stranišče. Kakor se pa sliši, bo prihodnje leto nam občina prinesla več dela in napredka in ko dobimo stvarne in resne podatke, bomo radi obvestili našo javnost o novih projektih, ki jih namerava občina pričeti.

Izgubila se je prejšnjo soboto zvečer nemška knjiga za ročno delo »Pletenje« od Glavnega trga do Kranjskega dvora. Najditelj naj jo proti nagradi odda v upravi Gorenjca.

Naši davkoplačevalci govore. Ako si imel zadnje čase na davčnem uradu ali na pošti v Kranju kaj opraviti, si se lahko prepričal, kako pridni so naši mali davkoplačevalci. Oba urada sta ob gotovih dneh kar oblegana in ljudje kar hitijo, da čimprej plačajo za zadnje četrtletje predpisane davke. Res pohvalevredna je ta državljanska zavest, le da bi bilo tudi drugod tako, vsaj je gospodarska kriza ne le v posameznem delu države, temveč povsod.

Pa tudi potrpežljivi so ti naši davkoplačevalci. Po več časa čakajo, da pridejo na vrsto in prav nič ne godrnjajo.

Prav bi bilo, da bi se ne pustilo čakati davkoplačevalcev, katerim je tudi čas dragocen.

Poštno upravo bi prosili, da pri blagajni odpre ob 8 uri zjutraj, ali pa vsaj občinstvo na kak način opozori, da se med 8 in 9 uro zjutraj, ko se deli pošta, tamkaj ne uraduje. Tako pa res ne veš, kdaj se zjutraj pri blagajni uradne ure prično in po nepotrebnem zgubljaš s čakanjem čas. Razumljivo je, da ena oseba ne zmore vsega istočasno.

Želeti pa je tudi, da se posveča čakajočemu občinstvu pri vseh uradih malo več pozornosti in da se vse uradne moči v smislu zakona z občinstvom vlijudne in postrežljive in ne le nekatere.

Mohorjeve knjige so došle, dobe se v župni pisarni. Naročniki naj pridejo po knjige le v uradnih urah, to je dopoldan od 9. do 12. ure, pričeni s soboto. V nedeljo, dne 25. nov. se bodo delile od 10. ure dop. do 12. Vsak naročnik naj prinese s seboj za stroške Din 3.—. Priporoča se, da naročniki takoj plačajo naprej naročnino Din 20.— za drugo leto, da nima župna pisarna dvakrat dela in naročnikom ni treba dvakrat hoditi v župnišče. Prihodnje leto bo v koledarju objavljen celoten imenik vseh naročnikov mohorjevih knjig. Imenik je zelo važen za vse, pa tudi zanimiv. Letos prejme vsak naročnik 5 knjig redne izdaje, poleg tega so pa še 4 knjige za posebne naročnike. Redno izdanje tvorijo sledeče knjige: Koledar za l. 1935, Slovenske večernice 87. zv., Povest graničarji, Zgodovina slovenskega naroda, Anton Martin Slomšek. Knjige proti doplačilu pa so: Slovenski pregovori, Hlačkova sestra, Pastir z belo ptico, Življenje svetnikov. Prihodnje leto, to je l. 1935, se bodo dobile sledeče knjige: Koledar za l. 1936., slovenske večernice s povestjo: Stiški tlačan, Anton Martin Slomšek, Zgodovina slovenskega naroda, Vatomika, zadnji glavar Delavarov. Knjige proti doplačilu pa se bodo dobile sledeče: Naši zobje, spisala dr. Franc Logar in dr. Ant. Slivnik, broširana Din 21, vezano Din 30, Naš gozd, Pouk kmetovalcem o gozdu, spisal ing. Šušteršič, Din 21 broširano, Din 30 vezano. Pravljice za lahkomišelnje ljudi, broš. 21, vez. Din 30. Sin dveh očetov, roman, broširano Din 33, vezano 45, Mlada njiva, Pesmi za mladino, spesni Mirko Kunčič, vez. Din 27. Kdor želi vezan koledar, večernice in životopis Slomška, doplača Din 8 za vezavo, za vezano knjigo »Vatomika« pa Din 6.

Prijavijo naj se v župni pisarni oni, ki bi radi dobili prospekte za knjige, ki jih izda Mohorjeva družba izven rednega izdajanja. Te knjige so: dr. F. Ks. Lukman: Acta martyrum, dr. Franc Veber: Filozofija evangelijev, dr. Andr. Gosar: Za nov družabni red II. del.

Ker dobro prija, zato staro in mlado rado pije Kathreiner Kneippovo sladno kavo s pravim »Franckom«!

Skupina poselske zveze v Kranju sporoča svojim članicam, da v nedeljo, 25. t. m. običajnega sestanka ne bo. Zato bo prihodnji sestanek v nedeljo v decembru popoldan ob 3 uri v Delavskem domu. Bo predavanje, pridite vse!

Ni vse staro slabo, kakor tudi ne vse novo dobro! Dokazano pa je, da bil stari način pranja, t. j. poraba luga iz bukovega pepela za namakanja, za pranje pa ZLATOROG-ovo MILO boljši, kakor pa sedanje pranje z različnimi prnilmi praški. Lug iz bukovega pepela in ZLATOROG-ovo MILO ne moreta škodovati niti najfinejšemu perilu, ker je prvi naravni produkt, drugi pa izdelek iz najfinejših surovin. Zato zahtevajte pri svojem trgovcu vedno izrecno le ZLATOROG-ovo MILO!

SVD. Podružnica »Sadjarskega in vrtnarskega društva v Kranju« ima svoj redni mesečni sestanek zadnje nedeljo v mescu t. j. 25. XI. dop. ob 9. uri v šoli v V. razredu.

Razstava preprog in vezenin. Banovinska poslovalnica v Splitu priredi v Kranju razstavo preprog in narodnih vezenin. Razstava bo odprta od 22. do 25. novembra, vsak dan od 9—12 in od 14—19. Razstava je v telovadnici kranjske gimnazije. Vstopnine ni.

Razstava preprog in vezenin je propagandnega značaja. S to razstavo banovinska uprava širi krog odjemalcev dalmatinskih preprog in vezenin, tedaj narodnih izdelkov. Ker s to razstavo banovinska podpira zaposlitev domačega prebivalstva, moramo mi to gospodarsko iniciativnost tamkajšnje banovine le pozdravljati. Mi namreč vemo, da se dalmatinska žena in dekle, ki se skromno preživlja z izdelovanjem teh vezenin, mora prav tako boriti za obstoj radi hude konkurence, kakor je to slučaj pri vseh domačih obrtih in ročnem delu. Razstava pa ima še drug velik pomen. Nazorno pokaže, v kakšni smeri naj se ta domača obrt razvija. Razstava je tedaj ne samo gospodarskega, ampak tudi poučnega značaja. Za izdelovalca preprog in vezenin jo šola, v kateri se uči glede kvalitete blaga, barv, kombinacij pri izdelkih. Za kupca pa ima poleg gospodarskega še ta pomen, da vidi in se uči, kaj je lep, okusen in trpežen ročni izdelek. Pri tem je najvažnejše to, da poleg solidnega izdelka blago predstavlja tudi umetniško vrednost in se izdelki tako bistveno ločijo od tovarniških izdelkov, zlasti inozemskih, in ročnih izdelkov, ki uporabljajo tovarniške barve. Dalmatinske preproge in vezenine pa slone na tradiciji in iz tradicionalnih vzorcev se porajajo novi estetični motivi, ki so le zrcalo narodnega umetniškega pojmovanja.

Pri razstavi sodelujejo seveda strokovnjaki. Ti izvajajo v praksi navedene principe in tako pospešujejo narodno blagostanje, pa tudi kulturo.

Ker so nam zlasti Dalmatinci že itak simpatični in ker že od nekdanj cenimo njihove izdelke, ne bo treba menda nikogar prepričevati, da bo šel z razstave zadovoljen. Povemo še to, da je razstava žela mnogo priznanja že po številnih drugih mestih in se je o njej tudi številno časopisje prav laskavo izražalo. Ker ni vstopnine, bo gotovo vsaj v soboto in nedeljo velik obisk (morda tudi šol) in da se bo na razstavi marsikdo odločil: Dom svoj bom okrasil z dalmatinskimi preprogami!

Primskoo

Ali smo mož beseda... pod tem naslovom smo v zadnji številki omenili pogorišče Marijane Zupan. Nekdo se je s tem člankom čutil prizadetega.

Rekli smo, da je pogorišče kupila soseska. Prizadeti pa trdi, da je pogorišče kupila le cerkev na Primskovem. Ta vest — ki ni vest — je zopet prava! Takole tedaj: Ker je kupila cerkev prostor, zato bi naj mar ne bilo treba prostora urediti? Tisti, ki so pri tem že storili svojo dolžnost, naj se ne vznemirjajo, pač pa z zglodom in z besedo pritegnejo k delu tudi druge radi ugleda vasi.

Tudi vprašanje kanta je uganka za nekatere. Ob priliki boste vse izvedeli in takrat boste rekli: »Veselim se, še imamo moža, ki nas je rešil kanta.« Ali ni škoda, da bi tako lepa vas prišla na kant?

V nedeljo so pokopali mlado gospodinj g. Marijo Pokoren. Da je bila priljubljena, je pričal veličasten pogreb. Malo si živela, a mnogo trpela, prenašala si trpljenje, zato ti bo Bog plačnik.

Igro »Izpod Golice« boste videli v nedeljo 25. novembra ob 3. uri popoldne na našem odru.

Predoslje

Šola. Kakor smo že poročali, smo dobili novo šolsko sobo. Iz mizarske delavnice je nastala naravnost krasna šolska soba. Že več tednov je do zadnje pičice vse dovršeno in že več tednov imamo za novi razred tudi novo učno moč, pa kljub temu nov šolski lokal še vedno stoji prazen in je zato še vedno v dveh razredih samo polovični pouk. Kakor pravijo, je ta čudni položaj zato, ker je treba od nekod neke formalnosti.

Hruške. Tukajšnja učiteljica gđ. Prečeva ima svojo sobo v pritličju šole tik ob cesti, po kateri hodi dve tretjini faranov v cerkev. Pred par tedni je kupila nekaj hrušek in jih shranila na okno. Jasno, da se je nad krasnim sadjem marsikomu pocedila slina. Največje ga lačenbergerja pa je prišlo tako, da se je v temni noči priplazil do omenjenega okna, zagnal vsaj pest debel kamen, ki je razbil kar obe stekli, hitro pobral hruške in jo brž popihal zopet v temno noč. Najbrže mu je na tako grd način pridobljeni sad veliko manj dišal, kot si je preje domišljal. Gospodični je napravil stroške in strah, orožnikom pa delo.

Tatvina. Precej hujši dogodek kot preje omenjeni pa se je zgodil pri Likozarju. Ta je pretekli teden prodal prašiče. Od izkupička je hotel najprvo zadovoljiti davčno oblast. Zato je vsoto, napisano na položnici od davkarje, spravil, ostalo je pa dal dekl na račun. Tako je mislil Likosar, da je zadeva dobro urejena. Toda tat mu jo je temeljito preobrnil. — Ko so v petek šli pri Likozarju večerjat, se je tat priplazil v hišo, hitro smuknil v spalnico gospodarja in gospodinje in denar namenjen za davkarjo odnesel. Iz teh okoliščin bi mogli precej upravičeno sklepati, da morajo biti tatu razmere pri Likozarju prav dobro znane in da zato ne more biti daleč od Likozarja doma. Prepričani smo, da bo vrla kranjska žandarmerija, ki tako budno pazi na vse, kaj se godi, kmalu prišla tatu do živega in mu pripravila plačilo, kakor zasluži.

Cerkvena knjižnica je odprta vsako nedeljo od ene do druge ure popoldan. Knjige se bodo izposojale samo predoseljskim faranom proti odškodnini 25. para za knjigo. To je res najceneje, kar se more zahtevati od izposojene knjige in zato bo pač lahko vsakdo hodil po knjige v knjižnico, ki se nahaja v prostori Ljudskega doma. Knjižničarja gg. Binče in Milan bosta pač vsakega zadovoljila.

**Kdor oglašuje
ta napreduje!**

Cerklje

Srebrnike sta kovala. Kdo? Kdo neki, dva kovača. Eden v Cerkljah, drugi pa v Poženku. Zgodba je pa ta-le: Otroci, seveda, so iztaknili v suhem grabnu dvajsetdinarski novic in hiteli v trgovino, da ga zamenjajo. Trgovec je čudno pogledal ta nenavadni denar, malo podoben onim, ki so v prometu. Ponarejen? Pa hajdi z njim k orožnikom, ti pa h kovačema po tiste klešče, s katerimi se dela tako zaželjeni denar. Preiskava je dognala, da je bil sum nepravilčen. Šaca ni bilo nikjer, čeprav bi kovača prav z veseljem pozdravila tako odkritje, ne ponarejenih, ampak onih pristnih srebrnih »kovačev«.

Nove težave so nastopile za kopališki odbor, ko je pred kratkim g. senator Hribar prepovedal, ba bi bil odtok vode iz kopališča izpeljan preko njegovega vrta. Pač razumljivo.

G. urednik, nikar se ne hecajte! Če jaz kako besedo ali stavek podčrtam se to ne pravi, da je treba tisto izpustiti, ampak, da naj se **važno debelo nadruka. Torej podčrtano, ne prečrtano.** (Podčrtalo uredništvo.) Potem pa še to, da dve ni tri; če dva padeta s češnje, niso to trije, če so pa trije, so pa trije gori ali na tleh. (Hvala za pouk, mi se bomo že poizkušali poboljšati in bomo še kdaj kaj na debelo »nadrukali«.) Računati pa znamo pri nas drugače! 2 figi + 1 figa = 1 figa, ki ostane figa, če se 2 ne natisne.)

Tudi pri nas so ljudje, ki bi bili radi stari. Pa tudi taki, da bi stali v risu, pa čeprav na Marijinem trgu v Ljubljani. Povedati jih pa mi sedaj ne maramo, ker itak iz te moke ne bo kruha. Aj, starost, starost, kako si ti cenjena in spoštovana!

Novo učilnico zaloške šole je v ponedeljek pregledala komisija iz Kamnika in jo potrdila kot ustrezajočo tozadevnim šolskim predpisom. Da se je končno kolikor toliko rešilo pereče vprašanje zaloške šole, je predvsem zasluga posestnika Štefana (Vahtarja), ki je velikodušno prepustil del svoje hiše v šolsko uporabo. Drugače bi zaloški in lahovski otroci to zimo gazili sneg tja v komendsko šolo eno uro daleč.

Kokra

Lepa starost. Dne 21. novembra tega leta je dočkala 90 let Marija Zaplotnik, roj. Polajnar, po domače Sp. Celerjerjeva stara mati. Doživela je otroke vnukov. Trdna je še, le strmine do cerkve ne premaga. Želimo ji še mnogo let, njeni družini, ki je vseskozi krščanska, pa iskreno častitamo.

Tržič

Vlom. V noči od 16. do 17. maja t. l. se je izvršil vlom pri Uršuli Meglič na Cegašah. Vlomilec je odnesel nekaj denarja in drugih vrednosti, vsega skupaj nad Din 2000.—. Agilnost tržiških orožnikov je prišla zadnji čas na sled vlomilcem. To so naprednjaki in državotvorci! Oškodovanki je obljubljeni, da ji bo škoda povrnjena.

Predavanje. V ponedeljek 19. t. m. zvečer je bilo v našem domu na Skalversko predavanje o katoliškem misijonstvu v vročih in ledenih pokrajinah. Predaval je č. g. župnik A. Vovk. Poslušalcev je bila polna dvorana. Želeli je, da bi se taka predavanja vršila redno vsak teden, ker so se itak pričela zelo pozno; v najhujši zimi nastane zopet daljši odmor, nato pa še kratka doba in sezona je pri kraju. Delo, delo in zopet delo na kulturnem in prosvetnem polju nas bo rešilo!

Igra. Za otvoritev igrske sezone v »Našem domu« je naštudirana žaloigra

»Ljubezen treh kraljev« v Alojzij Gradnikovem prevodu. To igro uprizori Podporno društvo »Peko« v nedeljo 25. t. m. ob 8. uri zvečer. Obljubljen nam je točen začetek.

Naklo

Žalna seja. Pri nas smo se spominjali grozne smrti našega viteškega vladarja popolnoma na svojevrsten način. Ko je namreč naša občinska uprava prejela okrožnico, da mora sklicati žalno sejo, je izdala vabilo za to sejo brez navedbe, da bo to žalna seja.

Dobrodelna nedelja. Tudi pri nas smo imeli ta dan varovanje za domače reveže. Nabrali smo kar 144 Din, katere je dobila občinska uprava, da jih razdeli po svoji uvidevnosti.

Podivjanost brez primere. Pretekli ponedeljek so se gotove surovine, pijani fantje, ki delajo kravale noč za nočjo, spravili nad kaplanijo. Ponoči okoli 3 ure se začeli leteti kamni skozi dvojna okna v kaplanovo spalnico. Razbili so 4 šipe. Po junaškem dejanju so jo seveda urno odkurili, da bi jih kdo ne opazil. Vendar se jim to pot ni posrečilo, bili so opaženi, že ko so marširali proti kaplaniji.

Kdo je kriv, da dorašča taka mladina, ki ni vredna, da nosi človeško ime? Zverina naj gre med zverino, ne pa med pošteno slovensko ljudstvo. Starši, ki ste vzgojili take sinove, ste pač lahko ponosni in brez dvoma boste dajali težek račun za svojo malomarnost in potuho, ki jo nudite vkljub takemu početu svojim »dobrim« sinovom. Sram nas je pred javnostjo, toda javnost mora izvedeti, kakšne sadove rodi slaba vzgoja. Slovenske matere, z vzgajanjem takih sinov, ki ne spoštuje niti duhovnika, delate zločin nad samim seboj, nad otroci in celim narodom. Kruto se bo to maščevalo nad Vami samimi. Brezverstvo in alkohol sta sigurno vodnika v ječo in pogubo.

Popravek. »Poročilo« v zadnjem Gorenjcu o »nalezljivi bolezni« ni bilo niti najmanj naperjeno proti g. upravitelju Poljšaku, ker smo prepričani, da bi on v svoji vestnosti tega nikdar ne dopustil. To se je izkazalo tudi s tem, ko je že v ponedeljek popoldne Stanko romal v šolo. Naj oprost, če je morda izgledalo prvo poročilo kot nelojalno proti njemu. — V javnosti g. — upravitelj uživa splošen ugled in simpatije. To naj mu bo v zadoščenje.

Reteče pri Škofji Loki

Igra. V nedeljo, 25. novembra ob 3. uri popoldne uprizori pri nas prostovoljna gasilska četa iz Godešiča zgodovinsko igro »Izdajavec«. Ta igra je še prav malo znana ljudem. Zanimanje je zato prav veliko. Ker pa je igra glede vlog težko izvedljiva, so vzele delo v roke najboljše moči. Tako upamo, da bo tudi dobro podana na odru katoliškega prostnega društva v Ratečah. Ker bo začetek igre točno ob navedeni uri, bi bilo prav, če bi bilo tudi občinstvo tako točno. — Igra se bo ponovila v Škofji Loki dne 2. dec. ob 8. uri zveč.

Smlednik

Naša živahnost. Redkokdaj se oglasimo v časopisu, zato se pa doma bolje giblamo. Vsak teden imamo gotovo enkrat kar v gručah opravke radi

procesov v Kranju; vodovodni procesi, razna rokoborska in nogometna društva imajo tudi tam opravka. Imamo tudi jezikovne tečaje, po največ italijanske; ako greste v tihi noči od vasi Smlednik do Sv. Valburge — posebno na nedeljo zvečer — boste presenečeni, kako gladko teče nekaterim blagodneča italijanska kletvina; lahko se kosajo učenci s Kalabreži. Večkrat jih je treba opozoriti na napis na steni »Govori in obnašaj se spodobno«, čeprav vsak ne zna italijansko, ampak pove prav po domače.

Gasilci. Zelo se zanimamo tudi za gasilko četo, kajti tu imamo komisarja že leto dni; pa kljub temu: Bog in sv. Florijan nas varuj ognja.

Igra. Ker je za igro »A njega ni« veliko zanimanje, se v nedeljo 25. t. m. ob 3. uri popoldne ponovi v Društvenem domu Smlednik.

Nove organizacije. Ustanovili smo Katoliško akcijo in sedaj pa pride na vrsto društvo Rdečega križa.

Jugosl. strokovna zveza

ima svoj redni mesečni sestanek v nedeljo 2. decembra točno ob 9 dopoldne v Ljudskem domu v Kranju. Ker so na visti zelo važne zadeve in pride zastopnik centrale, naj se vsi člani sestanka zanesljivo udeleže.

Gospodarstvo

Žitni trg: V cenah ni nobene spremembe. Edino s koruzo je nekoliko več kupčij.

Krompir: Od našega zadnjega sporočila so cene vseh vrst krompirja padle. V Slavoniji, posebno pa v Virovitici, ponujajo krompir po smešno nizkih cenah, vseh česar trenutno ni od tu nobenega izvoza v Belgrad in v primorske kraje.

Fižol: V kranjskem okraju se nahajajo pri producentih le malenkostne množine fižola prepeličarja. Fižol drugih vrst je razprodan. Tukajšnja zadruga je do danes naložila 24 vagonov fižola.

Mali oglasi

Za vsako besedo v malih oglasih se plača 0-50 D. Najmanjši znesek je 6 D.

Otomane, divane, moštroce in vsa v stroko spadajoča deia Vam nudi najceneje ter se priporoča **Viktor Tonejc** tapetnik, v hiši g. F. Azmana.

Takoj na prodaj več parcel gozda, njiv in travnik. Poizve se pri Legatu, Naklo.

Lepa prilika. Hranilnica in posojilnica Šenčur proda pletilni stroj znamke »Ideal« po zelo ugodni ceni.

Slamoreznico prodam popolnoma popravljeno. kolo 130, ustje 31 ct. — Naklo 18 pri Kranju.

Za jesen in zimo!

Vsak potrebuje res dobre čevlje. Preden se odločite za nakup, oglejte si našo veliko zalogo, — brez obveznosti za nakup. Prepričali se boste v ceni in kvaliteti. Imamo v zalogi vse vrste čevljev: elegantne, za strapac, turistično in šport. — Priporoča se trgovina

„Jadran“

Kranj, Glavni trg

Usnjarska in čevljarska zadruga

Runo

r. 3. 30. 3. v Tržiču

priporoča sledeče lastne in zato najcenejše izdelke:

ovčine v raznih barvah, kozine za pletene sandale usnje za površnike, boks, ševro, juhtovino, galanterijsko usnje itd. **Obiščite nas!**

NOVO!

Zopet novi vzorci!

NOVO!

Prepričajte se, da smo najcenejši!

Vsakovrstne pletene jopce, nogavice in druge volnene izdelke za odrasle in otročje v najnovejših vzorcih kupite najboljše ter najceneje iz prve roke pri

Joško Špenko, Kranj Glavni tr. 151

izdelovanje vsakovrstnih pletenin in nogavic
Starejše vzorce odprodajam po lastni ceni!

ZA MIKLAUŽA

največja izbira daril po nizkih cenah

Priporoča se

SLAŠČIČARNA ŠINK - KRANJ

nasproti župne cerkve

Ali ste si že priskrbeli za slabo vreme dobro obutev?

Najbolj močno izdelane gozjarje, smučarje, vsakovrstne škornje in lovske čevlje, kakor tudi najfineje izdelane čevlje za ples izdelujem po meri. Prihranili si boste v tej krizi denar in obvarovali si boste zdravje, ker boste nosili nepremočljivo obutev. Prepričajte se o dobri kvaliteti in naročite si po meri izdelano obutev le pri

Andr. Černilcu, Kranj, Kokr. pr. 40

Sprejemajo se vsakovrstna popravila.

Cene konkurenčne. Postrežba točna in solidna.

Miklavž že ve, kakšno mora biti darilo!

Kajne: LEPO, da ga je tisti, ki ga prejme, vesel — KORISTNO, da kaj hasne, pa ne samo za par dni, ampak čim dalj — POCENI, sedaj, ko je še za najpotrebnejše premalo denarja.

Vsem tem zahtevam odgovarjajo naše **pletanine**. Oglejte si puloverje, vestje, jakne, bluze, obleke, kapice in druge volnene izdelke za **dame, gospode in deco**, katere imamo v več kvalitetah in krojih — od navadnih do najfinejših — v veliki izbiri sedaj na zalogi!

Pa tudi **ročna dela** si Miklavž rad izbira za ženski svet, ker so pač najprimernejše darilo. Krasne blazine, prte, miljeje, garniture, volne za šport; ves material in navodila dobite pri

M. Ogrizek, Kranj

trgovina galanterije, modnih pletenin in ročnih del
na Roženvenskem klanecu — podružnica na Stari pošti

Za Miklavža

Raznovrstno najfinejše čajno
pecivo, dezerte, bombonjere,
čokolado ter razno medeno
pecivo dobite v slaščiarni

Mohor Anton - Gl. trg 188

Hitite! Samo 14 dni Hitite!

od 26. novembra do 10. decembra

traja velika odprodaja

po polovični ceni

za moške suknje, moške obleke in damske
plašče od Din **20-99**

Priporoča se najcenejša trgovina na Gorenjskem

Manufakt. zaloga Logar & Kalan
lastnik Srečko Vidmar - KRANJ

Specialne gojzarje

ročnega izdelka in vse
vrste čevljev za sport in
smuk kakor tudi snežk
in galoš dobite v trgovini

Fr. Strniša, Kranj

Sprejemajo se vsa v to
stroko spadajoča dela.

Kam greš?

K B. Rangusu v Kranju!

Ta ima v resnici lepo izbiro Miklavževih
daril. Dobro je, če se tudi Vi pred na-
kupom prepričate o nizkih cenah in dobri
kvaliteti.

Tiskovno društvo v Kranju

ima še na zalogi dve knjigi in sicer:

Plebanus Joannes

Spisal Ivan Pregelj. Broširano.

Hči Brezmadežne

Molitvenik. Spisal Fr. Bleiweis,
Vezana z rdečo obrezo.

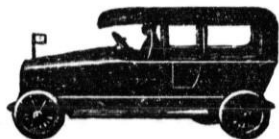
Cena zelo znižana.

VINA doljenj-ka, štajerska in sploh
vseh vrst kupite pri **Cent-**
ralni vinarni v Ljubljani, Franko-
panska ul. 11.

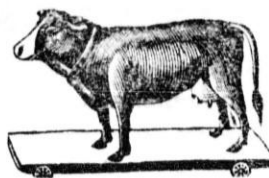
Sv. Miklavž

Vlaki D 12-, na pero 28, 35, 60, 85

Auto na pero D 12, 15, 18, 25

Kravec D 4, 5, 6

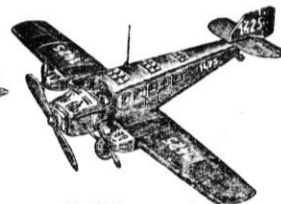
Konji leseni D 6, 8
veliki D 12, 15

Dirkalni auto na baterijo
D 26

Aeroplan na pero
D 12

Veliki aeroplan na
baterijo D 60-90

Zivali iz gumija
Din 5-, 6- 8-

Medvedi D 10, 15, 18
veliki D 38, 50, 85

Punčke
D 6-9, 12

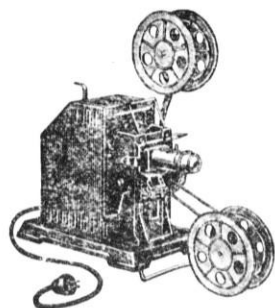
Punčke
D 15, 18, 25, 30

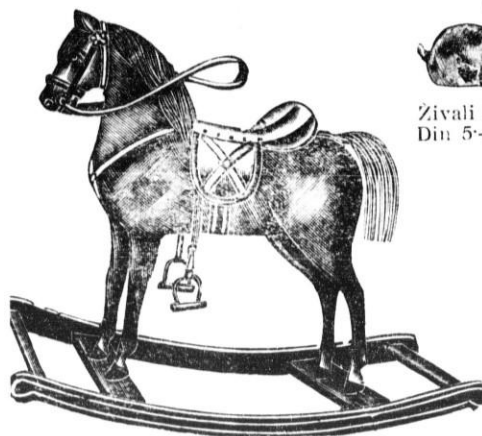
Kino na baterijo D 140

Parni stroj
D 55, 80, 110

Bolje vrste kino na
baterijo D 225-260

Gugalni konji zelo lično izdelani
D 95, 115, 140-165

Gramofon z močnim
glasom D 65, 140, 175

Gramofon za odrasle
D 325, 500

Posteljice D 3, 4, 7, 10

Celuloid punčke D 2, 3, 4, 7, 10
Trdi celuloid D 8, 14, 16, 28, 50-80

Vozički D 3, 6, 12

Žoge D 3, 4, 5, 8, 10

Kpl. šah D. 30- 45- 50-
Boljše vrste D. 60, 80, 110, 180.

Naše izložbe
otroška
nebesa

Ivan Savnik, Kranj

Velika izbira
daril za
odrasle